DE BORCHT

BAARLOOS VERLEDEN

HISTORISCHE WERKGROEP DE BORCHT
PERIODIEKE UITGAVE VOOR DE ABONNEES VAN ONZE SPOKKELINGEN EN DE BORCHTLIEDEN

Secretariaat:
C.J.M. Vaessen
Postbus 8355
5990 AB Baarlo
Telefoon: 077-4772182
Website: http//deborcht.baarlo.com
E-mail deborcht@baarlo.com
Secretaris sjaanvaessen@hotmail.com

ISSN 1568-1939
April 2010 nr 25

EEN HISTORISCH PLEKJE IN DE VERGELT

EEN HISTORISCH PLEKJE IN DE VERGELT

Velen kennen het driehoekje in de Vergelt waar je af kunt slaan naar de Tasselaar. De plek waar het Mariabeeld staat.
In een ver verleden was het eigenlijk een soort niemandsland. Het was van niemand maar voor iedereen. De mondelinge overlevering leert ons dat in 1866 het miltvuur, een zeer besmettelijke veeziekte, huis hield in Baarlo. Op deze plek werden de kadavers begraven om verspreiding van de ziekte te voorkomen.
In de loop der tijd kreeg de plek een meer eervolle functie. In 1898 was het de plek waar ter gelegenheid van de kroning tot koningin van prinses Wilhelmina de zgn. Wilhelminaboom werd geplant. Het ging om een lindeboom.
Bijna zestig jaar later werd er een blijde gebeurtenis verwacht in het Oranjehuis, nl. de op handen zijnde geboorte van een prins of prinses. Het plaatselijke Oranjecomité richt zich in december 1937 tot het gemeentebestuur met het verzoek om bij de geboorte van een koningskind een viertal bomen te planten op het Wilhelminaplein. Op 31 januari 1937 werd het voortbestaan van de monarchie veilig gesteld door de geboorte van prinses Beatrix. Uit de brief blijkt dat het “giërke” een heuse naam draagt. Volgens een bijgevoegd plattegrondje komen op de punten van de driehoek rode meidoorns te staan en in het midden een Cedrus Atlantica een atlasceder uit de dennenfamilie van de pinaceae. Voor de kosten hoeft men het volgens bijgaande verantwoording niet te laten: fl. 8,- Van alle aangeplante bomen op deze plek hebben de rode meidoorns het langste stand weten te houden.
Midden jaren vijftig wordt het pleintje verder verfraaid door de plaatsing van een Mariabeeld.
Het initiatief ging uit van het echtpaar Görtz-Mertens van Ingerhof. Lange tijd had de Vergelt een kapelletje gekend ter ere van de H. Familie. Begin jaren vijftig werden de laatste restanten definitief verwijderd. Het Mariabeeld moest het verdwenen kapelletje vervangen. Anno 2010 staat het beeld er nog en niets herinnert meer aan het niemandsland waar men zich ontdeed van het besmette vee.

NAOBERPLICHT IN OORLOGSTIJD

Anno 2010 worden mensen erop geattendeerd om een noodpakket te kopen wat van dienst kan zijn bij eventuele calamiteiten. Ook in de oorlog werden mensen voorbereid op dreigingen, in die tijd wilde men zich wapenen tegen de gevolgen van luchtaanvallen waarbij woningen in brand zouden raken. Bij de bewoners van onderstaande buurtschappen werd een stencil bezorgd zodat iedereen wist wat hem te doen stond bij brand. Ieder had zijn taak. Men begreep dat men in eerste instantie zelf de handen uit de mouwen moest steken en de overheid pas op het tweede plan komt.

BUURTBRANDWEER
HERT, BRAAMHORST, SCHAFELT, HEI
Luchtbeschermingsdienst Baarlo
Aan de familie .....
.No.....Baarlo
Bij begin van brand op een der bovengenoemde gehuchten moet U en Uw huisgenoten zich ten spoedigste naar die plaats begeven met de nodige emmers enz.
De afstand van Uw huis tot aan het water bedraagt .....meter (invullen).
Commandant Buurtbrandweer: P. Lenders; Leider van het geheel.

Plv. cdt.	W. Smedts;
Comm. Reddingsploeg	W. Kuipers;
Plv. Cdt.	A. Kuipers;
Comm. Vee- reddingsploeg	P. Hilkens;
Plv. Cdt.	P. Pijpers;
Cdt. Blusschingsploeg	W. Niessen;
Plv. Cdt.	J. Staaks;

Ordonnansen: P. Thijssen en W. Hoeben.
Wie het eerst den brand ziet, waarschuwt een ordonnans en gaat dan direct de dorpsbrandweer alarmeren.
Bij brand moeten onderstaande personen meebrengen:

H. Görtz	No. 324, emmers, schaar
H. Hilkens	No. 321, emmers, breekijzer, ladder, haak
B. Hendriks	No. 322, emmers
W. Kuipers	No. 323, emmers, hamer, zaag
H. Gielen	No. 323, emmers
J. Grutters	No. 325, emmers, touw
L. Haenen	No. 326, emmers, schaar
P. Smedts	No. 327, emmers, ladder, bik
M. Berden	No. 32. , emmers, bluschapp.
J. Staaks	No. 32. , emmers, schop
P.v.d.Coelen	No. 331, emmers
H. Hoeben	No. 330, emmers
A. Stappers	No. 333, emmers
P. Lenders	No. 3. . , emmers, bijl
H. v. Cruchten	No. 3. . , emmers, ladders
W. Heldens	No. 336, emmers, zaag
W.v.Cruchten	N0. 336, emmers
.. Smedts	No.337, emmers
W.Smedts	No.338, emmers
P. Peeters	No. 338a, emmers
J. Jeuken	No. 339, emmers
P.J. Peeters	No. 339, emmers
L. Beurskens	No. 340, emmers, touw, schop
J. Hermans	No. 332, emmers
W.Niessen	No. 342, emmers, bijl
A. Thijssen	No. 341, emmers, ladder
J. Lenders	No. 340a, emmers, bijl
P.Hoeben	No. 343, emmers, touw
W. Deenen	No. 344, emmers
M. Relouw	No. 345, emmers, schop
P.Keunen	No. 347, emmers, haak
Theo Dirkx	No. 346, emmers, schop
G. Keunen	No. 348, emmers
H. Verharen	No. 349, emmers, bijl
H. Sensen	No. 350, emmers, ladder
M. Pijpers	No. 351, emmers, haak
A. Kuipers	No. 352, emmers, zaag
P. Staaks	No. 128, emmers, byl, nyptang
P. Pijpers	No. 351, emmers, haak

Voormannen blusschingsploeg
W. Niessen, Commandant
J. Staaks, Plv. Commandant
H. Smedts
J. Niessen

A. Smedts
Hary Staaks
Cor. Vercoulen
P. Hendriks
Hub. Görtz
Jan Verharen
Cor Hoeben
Ger. Kuipers
L. Pijpers
Hein Verharen
Koen Deenen
Math Relouw
Piet Peeters
Leden van de reddingsploeg
W. Kuipers, Commandant
A. Kuipers, plv. Commandant
H. Staaks
H. Sensen
Leo Hilkens
Jos. Görtz
Math. Beurskens
W. Deenen
J. Lenders
Theo Niessen
P. Keunen, reserve
Leden van de Vee- reddingsploeg.
P. Hilkens, commandant
P. Pijpers, Plv. comm.
H. Lenders.
Cor. Görtz
P. Staaks
Jos. Hilkens
Frans Stappers
J. Hermans
Bewakingsploeg:
Th. Dirkx, W.Heldens en P.J. Peeters
P. Lenders, Commandant buurtbrandweer.
H.J. Peeters, Leider Luchtbeschermingsdienst

AAN DEN POLITIE COMMISARIS TOT VENLO
23 juli 1818
U edele achtbare heb ik hiermede de Eer te verwittigen dat eene diefstal met inbreuk bij Jacobus Wolters inwoonder deze Gemeente Baerlo heeft plaats gegrepen in de voorlede nagt. Den inbreuk is door het zogenoemd stortgat bewerkt, en uit eene aldaar staande kuip met nat linnewwad zijn hem de volgende stukken ontnomen worden, als
3 Manshemden geteekent I x W in rood garen
4 Vrouwhemden met een knoopken en door het knoopgat een klein wit koordeken om aan de knoop vast te maken, geteekent in rood garen I X H (Heldens)
1 Kinderhemdeken en een wit kindermutsken met een smaal streepken zonder teeken, en eene handdoek.
De grootste verdagt van dezen diefstal hecht op twee kinderen van zekeren Walen Peer of Pit, kleinhandelaar tot Venlo. Dezen man loopt met een klein kraamken van korte waren over land, voorzien met een guldig Patent, en zijne vrouw met de vier kinderen, die hem begeleiden gaan ondertusschen bedelen en steelen.
Van deze kinderen zijn twee jongerkens en van circa 15 à 16 jaar en een van 13 à 14 jaar, gisteren avond laat niet alleen hier in het dorp gezien worden, de vader en de moeder met de twee meisjes waren ook gisteren morgen in Baerlo; maar deze jongerkens zijn door verscheidene later om het huis van Jacobus Wolters stropende gevonden worden; beide waren zij baarvoets, en den oudsten droeg bij hem eenen stok van kerssenhout, en deze stok is dezen morgen bij het gebroken gat gevonden, en naar van veele lieden aanerkent worden zijnde mij ter hand gestelt. Ook ziet men om rond het gat de speuren van twee baarvoetschen personen, en in eenen hoop strauzel voor het vee, niet verre van het huis is klaarlijk de plaats te zien, waarin twee personen hebben geschuild.
Deze twee kinder mijn Heer, zijn reeds zedert eenigen tijd van kleine huisdiefstallen beschuldigt worden, en misschien dat men nu dezelve op het speur zal komen; Ik verzoeke dierhalve Ue achtbare van de voornoemde twee kinder te laten voor Uwe brengen, dezelve nauwkeurig te examineeren en zelfs met straffe te dreigen, dat zij moeten de waarheid bekennen; maar ook te gelijker tijd haar ouders huis te laten doorzoeken, als in hetwelke zeker de bergplaats van de gestole effecten zich zal bevinden. De kinders moeten dezen morgen tot Venlo of Kessel de Maas zijn gepasseerd, en zijn alzo deze nagt afwezig geweest.
Bron: GA Maasbree inv. Nr. 574
Bewust is gekozen voor de originele tekst omdat ondanks het archaïsch karakter begrijpelijk is. Het taalgebruik is doorspekt van zinswendingen en woorden die aan het dialect van de streek maar ook aan het Belgisch doen denken. De naam van de schrijver is niet bekend. De vader van de vier kinderen is waarschijnlijk afkomstig uit Wallonië gezien zijn bijnaam.
Doordat het jonge bruidje de initialen van haar man en haarzelf in de hemden had geborduurd, was het gedupeerde gezin te achterhalen. In 1811 trouwden in Baarlo Jacobus Wolters en Joanna Heldens. Zij kregen drie kinderen. Op het moment van de diefstal hadden ze twee kinderen van één en twee jaar oud.

PROKUREUR DES KONINGS TE ROERMOND
Baarlo den 7 april 1838
Ik heb de Eer Uw Ed. ingeval ge uwe missive van den 3 dezer no. 354, te berigten dat ik mij heden geinformeert heb wegens den diefstal, zoo heeft mij Gerard Theunissen, akkerman te Baarlo, heden verklaard dat op den 25 february 1838, /: Zondag:/ onder de vroegmisse ruim 440 francs, in specien van vijf francs stukken en drie brabantsche quarten in een zak, zijn gestolen uit een kast staande in de kamer van het huis aan de koeystal gelegen, insgelijks een paar zilvere schoengespen, gemerkt P.T. /: naam Peter Timmermans:/ deze kast is opgemaakt zonder daar aan gebroken was, was evenwel gesloten de aangehaalde gespen zijn vijf dagen na Zondag beuten het huis achter nabij hetzelve teruggevonden. Zoo als verondersteld wordt, zouden de dieven door deuren en kamerdeur open geweest zijnde ingekomen zijn.
De Burgemeester G. Janssen
Bron: GA Maasbree inv. Nr. 577

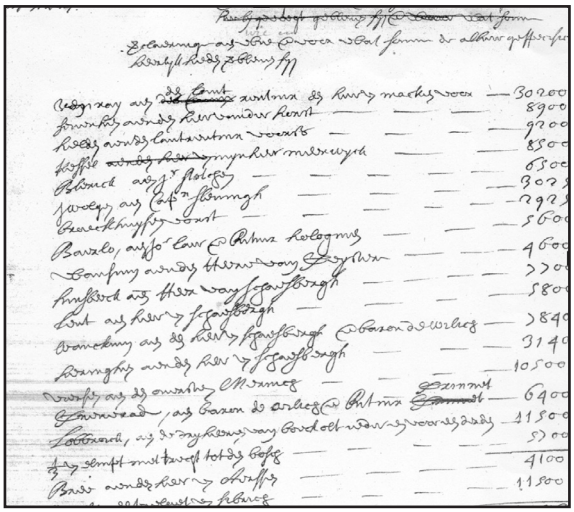
VOOR U GELEZEN:
Ieder zijn mening.
Over Limburg zijn diverse reisboeken verschenen. Craandijk is met zijn Wandelingen door Nederland een bekend voorbeeld. Hij schreef zijn ervaringen in 1890.
Ruim zestig jaar later verschijnt: Limburg Reisboek, van W. Leclercq.
Een korte passage willen we u niet onthouden. U hoeft het met de schrijver niet eens te zijn.
"Baarlo is een aardig dorp; onder het lommer der zware bomen langs de rijksweg liggen twee hotels en wie zich hier een weekje neerlaat om de schone omgeving te verkennen zal er geen spijt van hebben; er worden ook kampeerterreinen aangelegd. In een der hotels speelt af en toe een orkestje van amateurs uit het dorp, dat echter nog veel moet oefenen. De straat naar het dorp heeft veel van zijn bekoring ingeboet door de asfaltering; er staan een paar genoeglijke huisjes, waarvan er een bedorven is door een afgrijselijke glazen toog."
Tijden veranderen, evenals mensen en hun meningen.

LANDLOPERS EN HEYDENS
Tijdens de Spaanse Successie- oorlog van 1702 - 1713 nam de Staten Generaal geen halve maatregelen wat blijkt uit onderstaande verordening:
RESOLUTIE EN PLAKKAAT TERZAKE VAN DE BEHANDELING VAN LANDLOPERS EN HEYDENS
De Staten-Generaal gelasten bij plakkaat de strikte naleving van 1707-01-06 terzake van straatschenders en knevelaars. Bovendien besluiten zij drosten, voogden en schouten te verplichten tot het instellen van patrouilles ter beveiliging van de wegen. Alle vagebonden moeten worden opgebracht naar de gevangenissen van Roermond en Venlo, vergezeld van een rapport, behelzende summiere informatie omtrent de arrestant. De landrentmeester van het Overkwartier zal de kosten en misen van justitie boven het normale tarief betalen naar de taxatie van het Hof te Roermond. Passerende militairen zijn verplicht hun paspoorten te tonen aan de burger-patrouilles. Herbergiers mogen geen landlopers en personen zonder paspoort herbergen. "Egyptenaren" of "heidens" zullen na aanhouding worden gegeseld en gebrandmerkt en vervolgens verbannen. Alle gezonde bedelaars moeten worden opgepakt.
Bron: RHCL Maastricht

POTTE CHRIS
In ons vorige nummer van Oktober 2009 hebben wij abusievelijk vermeld dat POTTE CHRIS is overleden in het ziekenhuis te Venlo. Dit is echter niet juist. Hij is overleden in zijn woning op de Helling in Baarlo.

ONTVANGEN SCHENKINGEN
Zr. Martha – pentekening kleuterschool
Mevr .Leen Hoezen – van Wijlick – bidprentjes
S. van Soest , divers archiefmateriaal, bidprentjes.
Geert Beeks ,verzameling bidprentjes
P. Giesberts , sprokkelingen oudere jaargangen.
Familie van Lier , bidprentjes
Verder hebben we nog diverse schenkingen ontvangen als N.N.

Namens HWG de Borcht bedankt voor deze schenkingen

VERKOOP VAN DE HEERLIJKHEDEN IN HET OVERKWARTIER VAN GELRE 1673
In 1673 verkocht de koning van Spanje als hertog van Gelre al zijn heerlijke rechten. Baarlo werd in twee delen verkocht. De kopers waren Frederik Bertram van Laer en Ritmeester Johan van Holoniën. (Holoniën zu Neden)
Baarlo was dus tweeherig. Zie ook Baarloos Verleden nr.21 April 2008 toen wij ook hierover hebben gepubliceerd. Onlangs vonden wij de volledige lijst.
De opbrengst van deze verkopen was als volgt:

Venray	30200
Sevenhem	8900
Helden	9200
Kessel	8500
Blerick	6500
Swolgen	3025
Broekhuizenvorst	2925
Baarlo	5600
Wanssum	4600
Hinsbeck	7700
Leut	5800
Wanckum	7840
Heringen	3140
Vierssen	10500
Grefrath	6400
Lobberich	11500
1/3 van Elmpt	5700
Bree	4100
Straelen	11500
totale opbrengst	153830

Bron: RHCL Maastricht inv. 1117 nr. 49

BAARLOSE SPROKKELINGEN
Verkrijgbaar bij
VerspA HERENMODE
Grotestraat 17, Baarlo
Verder kunt u telfonisch bestellen bij ;
C.J.M. Vaessen -77- 477 2182
of sjaanvaessen@hotmail.com

Deze uitgave is samengesteld door Hub Brueren met medewerking van Harie Görtz